

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за руйнування та знищення нерухомої культурної спадщини і порушення традиційного характеру середовища

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У **Кримінальному кодексі** України (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 25-26, ст. 131) із змінами:

1) пункт третій частини першої статті 96-3 після слів «передбачених у» доповнити словами і цифрами «частинах п'ятій - сьомій статті 197-1, »;

2) в статті 197-1:

в назві та тексті статті слова «самовільне будівництво» в усіх відмінках замінити словами «самочинне будівництво» у відповідних відмінках; доповнити новими частинами такого змісту:

«5. **Самочинне будівництво будівель або споруд в історичному ареалі історичних населених місць**; -

карається штрафом від ста тисяч до двохсот тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років.

6. **Самочинне будівництво будівель або споруд на території історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території, об'єкта всесвітньої спадщини або в його буферній зоні**; -

карається штрафом від двохсот тисяч до трьохсот тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років.

7. Дії, передбачені частиною п'ятою та шостою цієї статті, якщо вони вчинені повторно; -

карається штрафом від трьохсот тисяч до п'ятисот тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від одного до п'яти років.».

2. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради Української РСР, 1984 р., додаток до № 51, ст.1122) із змінами:

1) статті 92, 188-33 викласти в такій редакції:

«Стаття 92. Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини

Порушення вимог законодавства про охорону культурної спадщини:

- ухилення власника щойно виявленого об'єкта культурної спадщини чи пам'ятки від укладення та/або підписання **охоронного договору**;
- порушення **режиму використання пам'ятки** культурної спадщини, режиму використання території пам'ятки, її зони охорони;
- порушення **режиму використання історико-культурного заповідника** чи історико-культурної заповідної **території**, його **зони охорони**;
- розміщення **реклами та вивісок** на пам'ятках культурної спадщини, в буферних зонах об'єктів всесвітньої спадщини, в історичних ареалах та зонах охорони пам'яток з порушенням вимог, визначених Законом України «Про охорону культурної спадщини»;
- неподання, несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації **про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт** об'єкти культурної спадщини,
- **ухилення від передачі в установленому порядку знайдених під час археологічних розвідок, розкопок рухомих предметів**, пов'язаних з нерухомими об'єктами культурної спадщини, на постійне зберігання до музеїв (державних фондосховищ), у яких зберігаються музейні предмети і музейні колекції, що є державною власністю і належать до державної частини Музейного фонду України;
- **проведення будь-яких робіт з порушенням вимог** Закону України «Про охорону культурної спадщини» на **щойно виявленому об'єкті культурної спадщини**, пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, в межах зон охорони;
- **недодержання вимог** щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами -

тягне за собою накладення штрафу на громадян від тисячі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб – десять тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення за одне з правопорушень, зазначених у частині першій цієї статті, -

тягнуть за собою накладення штрафу від десяти тисяч до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.";

«Стаття 188-33. Невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини

Невиконання законних рішень органів охорони культурної спадщини, вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини, або створення перешкод для їх діяльності -

тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі тридцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу у розмірі шістдесяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»;

2) у статті 218:

в абзаці першому виключити цифри «92»;

в абзаці другому виключити слова і цифри «статтею 92»;

3) у статті 219 слова «статтями 92» замінити на слово «статтями»;

4) у статті 221 цифри «188-33» вилучити;

5) доповнити статтею 244-24 такого змісту:

«Стаття 244-24 Органи охорони культурної спадщини

1. Органи охорони культурної спадщини розглядають справи про адміністративні правопорушення за порушення законодавства про охорону культурної спадщини та невиконання законних вимог посадових осіб органів охорони культурної спадщини (статті 92, 188-33).

2. Від імені органів охорони культурної спадщини розгляд справи про адміністративні правопорушення та накладення адміністративних стягнень мають право:

керівник, заступники керівника центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони культурної спадщини;

керівник, заступник керівника органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим;

голова, заступники голови обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій;

керівник, заступник керівника спеціального виконавчого органу у сфері охорони культурної спадщини.»;

6) у статті 255:

у пункті першому:

абзац п'ятий викласти в такій редакції:

«центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони культурної спадщини, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласної, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, спеціального виконавчого органу у сфері охорони культурної спадщини (статті 92, 188-33);»;

абзац сорок дев'ятий вилучити;

абзац четвертий пункту 9 викласти в такій редакції:

«громадські інспектори з охорони культурної спадщини (стаття 92)».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2022 року.

2. Внести зміни до **Закону України «Про охорону культурної спадщини»** (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 39, ст. 333; 2005 р., № 5, ст. 114; 2007 р., № 33, ст. 440; 2009 р., № 8, ст. 105; 2011 р., № 4, ст. 22, № 32, ст. 316, № 34, ст. 343; 2013 р., 40, ст.535; 2014 р., № 14, ст. 248, № 22, ст. 816; 2015 р., № 21, ст.133; 2016 р., № 10, ст.103):

1) статтю 8 викласти в такій редакції:

«Стаття 8. Громадський контроль у сфері охорони культурної спадщини

1. Громадський контроль у сфері охорони культурної спадщини здійснюють громадські інспектори з охорони культурної спадщини з метою спостереження за станом зберігання та використання пам'яток, їхніх територій, охоронюваних археологічних територій, збереження

традиційного характеру середовища зон охорони, історичних ареалів населених місць згідно з Положенням про громадський контроль, яке затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини.

Громадські інспектори з охорони культурної спадщини:

- а) беруть участь у проведенні спільно з посадовими особами відповідних органів охорони культурної спадщини моніторингу;
- б) складають акти візуального обстеження об'єкта контролю;
- в) повідомляють про факти порушень законодавства про охорону культурної спадщини через електронний кабінет користувача електронної системи відповідно до Положення про громадський контроль.»;

2) статтю 43 викласти в такій редакції:

«Стаття 43 Відповідальність за правопорушення у сфері охорони культурної спадщини

1. За вчинення правопорушень у сфері охорони культурної спадщини винні особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку.

У разі вчинення від імені та в інтересах юридичної особи її уповноваженою особою злочину самотійно або у співучасті до юридичної особи у випадках, визначених Кримінальним кодексом України, застосовуються заходи кримінально-правового характеру.»;

3) статтю 44 викласти в такій редакції:

«Стаття 44. Відповідальність юридичних осіб за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

Юридична особа, яка є власником пам'ятки (її частини)/щойно виявленого об'єкта культурної спадщини або уповноважений ним орган, замовник робіт, притягається до відповідальності за такі порушення законодавства про охорону культурної спадщини:

1) ухилення від укладання та/або підписання охоронного договору або порушення режиму використання пам'ятки, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі тисячі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) порушення режиму використання історико-культурного заповідника чи історико-культурної заповідної території, – тягне за собою накладення штрафу у розмірі тисячі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

3) неподання, несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації про виявлені у процесі земляних, будівельних, шляхових, меліоративних та будь-яких інших робіт об'єкти культурної спадщини, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі тисячі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян

4) проведення будь-яких робіт із порушенням вимог цього Закону на щойно виявленому об'єкті культурної спадщини, пам'ятці, її території, охоронюваній археологічній території, в межах зон охорони, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі сто тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

5) недодержання вимог щодо захисту, збереження, утримання, використання, реставрації, реабілітації пам'яток, у тому числі тих вимог, що передбачені охоронними договорами, тягне за собою накладення штрафу у розмірі тисячі двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

6) розміщення реклами та вивісок на пам'ятках культурної спадщини, в буферних зонах об'єктів всесвітньої спадщини, в історичних ареалах та зонах охорони пам'яток з порушенням вимог, визначених цим Законом, - тягне за собою накладення штрафу у розмірі сто тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

7) вчинення дій, передбачених абзацами другим - сьомим цієї статті повторно у подвійному розмірі штрафу, встановленому за відповідне правопорушення абзацами другим - сьомим цієї статті,

8) невиконання припису або розпорядження органів охорони культурної спадщини - тягне за собою накладення штрафу у розмірі сто тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.»;

4) викласти статтю 45 в такій редакції:

«Стаття 45. Порядок притягнення до відповідальності за порушення законодавства про охорону культурної спадщини

1. Справи про правопорушення законодавства про охорону культурної спадщини розглядаються:

- спеціальним виконавчим органом у сфері охорони культурної спадщини;

- органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міською державною адміністрацією - у разі відсутності за місцем вчинення правопорушення спеціального виконавчого органу у сфері охорони культурної спадщини;

- центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) – у разі якщо порушення вчинено на території об'єкта всесвітньої спадщини, буферної зони чи історико-культурного заповідника, історико-культурної заповідної території.

За результатами розгляду справи про правопорушення законодавства про охорону культурної спадщини керівником чи заступником керівника відповідного органу охорони культурної спадщини виноситься постанова.

2. Штраф може бути накладено на юридичну особу, порушника законодавства про охорону культурної спадщини, протягом шести місяців з дня виявлення правопорушення, але не пізніш як через три роки з дня його вчинення.

3. У разі вчинення юридичною особою двох або більше правопорушень штрафи накладаються за кожне вчинене правопорушення окремо.

4. Підставою для розгляду справи про правопорушення у сфері охорони культурної спадщини, які зазначені у статті 44 цього Закону, є акт про правопорушення.

5. Акт про правопорушення у сфері охорони культурної спадщини мають право складати уповноважені посадові особи органу охорони культурної спадщини.

6. Справа про правопорушення у сфері охорони культурної спадщини розглядається в п'ятнадцятиденний строк з дня складання акту про правопорушення.

7. Штраф сплачується не пізніше п'ятнадцяти днів з дня вручення або отримання юридичною особою, порушником законодавства про охорону культурної спадщини, копії постанови відповідного уповноваженого органу.

Штраф сплачується через електронний кабінет електронної системи.

8. У разі якщо штраф не сплачено у строки, встановлені частиною сьомою цієї статті, примусове виконання постанови про накладення штрафу здійснюється органами державної виконавчої служби (державними виконавцями) в порядку, встановленому Законом України "Про виконавче провадження".

9. Постанову у справі про правопорушення у сфері охорони культурної спадщини може бути оскаржено в судовому порядку.»;

5) статтю 46 викласти в такій редакції:

«Стаття 46. Адміністративна відповідальність за порушення вимог цього Закону

Винні особи притягаються до адміністративної відповідальності за правопорушення у сфері охорони культурної спадщини відповідно до положень Кодексу України про адміністративні правопорушення.»;

6) частину 3 статті 47 викласти в такій редакції:

«3. Юридичні і фізичні особи, до яких застосовані фінансові санкції чи притягнуті до адміністративної, кримінальної відповідальності за незаконні роботи на об'єктах культурної спадщини, пам'ятках, об'єктах всесвітньої спадщини та інших територіях, які мають спеціальні режими використання згідно цього Закону, зобов'язані відновити пам'ятку та традиційний характер середовища і знести самочинно збудований об'єкт.

У разі якщо особа в установлений строк добровільно не виконала вимоги органу охорони культурної спадщини щодо відновлення пам'ятки та традиційного характеру середовища і знесення самочинно збудованого об'єкта, орган охорони культурної спадщини подає позов до суду про відновлення пам'ятки та традиційного характеру середовища і знесення самочинно збудованого об'єкта та компенсацію витрат, пов'язаних з цим.

За рішенням суду пам'ятка та традиційний характер середовища підлягає відновленню, а самочинно збудований об'єкт підлягає знесенню з компенсацією витрат, пов'язаних із цим, за рахунок особи, яка здійснила (здійснює) таке самочинне будівництво.».

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

- забезпечити приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;
- забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова Верховної Ради
України